

**Kindermishandeling en ouder-kind hechtingsrelatie: De rol van type hulpverlening
(vrijwillig of jeugdbeschermingsmaatregel) op hechtingsherstel**

Saskia Koolen, 632319

Masterscriptie

Erasmus Universiteit Rotterdam

Erasmus School of Social and Behavioral Sciences (ESSB)

Orthopedagogiek

Scriptiebegeleider

Prof. Dr. MJ (Majone) Steketee

steketee@essb.eur.nl

Tweede beoordelaar

Prof. Dr. PCM (Maartje) Luijk

luijk@essb.eur.nl

Rotterdam

06-07-2025

Samenvatting

Kindermishandeling vormt een ernstige bedreiging voor de ontwikkeling van kinderen, waarbij de ouder-kind hechtingsrelatie vaak wordt aangetast. Het doel van deze studie is om te onderzoeken of het type hulpverlening (vrijwillig of onder jeugdbeschermingsmaatregel) dat gezinnen ontvangen na een melding van kindermishandeling of huiselijk geweld, samenhangt met verbetering van de ouder-kind hechtingsrelatie. De data zijn afkomstig uit het longitudinale onderzoeksproject *Huiselijk geweld: een complex en hardnekkig probleem*, met een steekproef van 624 kinderen in de leeftijd van 8 tot 17 jaar. De ouder-kindhechtingsrelatie werd gemeten met de Security Scale op twee meetmomenten; ernst van kindermishandeling werd gemeten met de Conflict Tactics Scale Parent Child (CTSPC). De analyses bestonden uit mixed ANOVA's, waarbij tevens gecontroleerd werd voor ernst van kindermishandeling. De resultaten lieten zien dat hechtingsscores over tijd stabiel bleven en dat er geen significante verschillen waren tussen vrijwillige hulpverlening en jeugdbeschermingsmaatregelen. Wel werd een significante negatieve relatie gevonden tussen ernst van mishandeling en hechtingsscores; ernstigere mishandeling hing samen met lagere hechtingsscores. Deze bevinding benadrukt het belang van tijdige signalering van mishandeling en het toepassen van hechtingsgerichte interventies binnen de jeugdhulpverlening.

Keywords: kindermishandeling, vrijwillige hulpverlening, hechtingsherstel, jeugdbeschermingsmaatregel

Child maltreatment poses a serious threat to children's development, often disrupting the parent-child attachment relationship. The aim of this study was to examine whether the type of support (voluntary or under a child protection order) that families receive following a report of child maltreatment or domestic violence is associated with improvement in the parent-child attachment relationship. The data were drawn from the longitudinal researchproject *Huiselijk geweld: een complex en hardnekkig probleem*, based on a sample of 624 children aged 8 to 17. The parent-child attachment relationship was measured using the Security Scale at two time points; the severity of maltreatment was assessed using the Conflict Tactics Scale Parent Child (CTSPC). Analyses consisted of mixed ANOVAs, controlling for the severity of maltreatment. Results showed that attachment scores remained stable over time, and no significant differences were found between voluntary support and child protection interventions. However, a significant negative association was found between the severity of maltreatment and attachment scores, indicating that more severe maltreatment was associated with lower attachment. These

findings underscore the importance of early detection of maltreatment and the implementation of attachment-focused interventions within youth care services.

Keywords: child maltreatment, voluntary intervention, child protection order, attachment recovery

Inleiding

Kindermishandeling is een ernstig maatschappelijk probleem dat jaarlijks tienduizenden kinderen in Nederland treft. Uit de Nationale Prevalentiestudie Mishandeling (NPM-2017) blijkt dat tussen de 90.000 en 127.000 kinderen per jaar slachtoffer worden van mishandeling (Alink et al., 2017). Dit aantal betreft alleen de geregistreerde gevallen bij professionals, wat suggereert dat het werkelijke aantal nog hoger ligt. Uit het onderzoek van Alink et al. (2017) blijkt dat de meeste van deze kinderen te maken krijgen met fysieke, psychische en seksuele mishandeling, verwaarlozing, het zien van partnergeweld, of een combinatie van deze vormen. De gevolgen hiervan zijn ingrijpend en treffen onder andere de hechtingsrelatie tussen ouder en kind (Cyr et al., 2010).

De hechtingstheorie van Bowlby (1969) vormt een belangrijke theoretische basis om de gevolgen van mishandeling te begrijpen. Bowlby beschrijft hoe vroege ervaringen met verzorgers de basis leggen voor de emotionele en sociale ontwikkeling van kinderen. Hoewel Bowlby kindermishandeling niet expliciet als onderwerp behandelde, wordt vanuit zijn theorie duidelijk dat consistente onveiligheid en afwijzing van ouderlijke zorg negatieve gevolgen kunnen hebben voor de hechtingsrelatie. Een veilige hechtingsrelatie is essentieel voor de emotionele regulatie en sociale vaardigheden van een kind. Blootstelling aan mishandeling verhoogt het risico op onveilige of gedesorganiseerde hechting (Cyr et al., 2010; Fearon et al., 2010).

Binnen jeugdzorg wordt hulpverlening geboden om schadelijke gevolgen van mishandeling te beperken en gezinnen te ondersteunen. Afhankelijk van de ernst van de situatie kan dit plaatsvinden in het vrijwillige kader of door inzet van een jeugdbeschermingsmaatregel zoals ondertoezichtstelling (OTS) of uithuisplaatsing (UHP) van een of meerdere kinderen in het gezin (Bruning & Zlotnik, 2018).

In deze thesis staat de volgende hoofdvraag centraal: “In hoeverre beïnvloedt het type hulpverlening (vrijwillig of jeugdbeschermingsmaatregel) de impact van kindermishandeling op de hechtingsrelatie tussen ouder en kind?” De resultaten van dit onderzoek zijn wetenschappelijk relevant omdat ze inzicht bieden in de rol van hulpverlening bij herstel van gehechtheid na kindermishandeling. Een onderwerp waar tot nu toe nog weinig vergelijkend onderzoek naar is gedaan. Maatschappelijk draagt dit bij aan effectiever beleid en praktijk in de jeugdzorg, gericht op het herstellen van beschadigde ouder-kindrelaties en het voorkomen van herhaling van mishandeling

Kindermishandeling en de relatie met hechting

In de Jeugdwet (2015, art. 1) wordt kindermishandeling omschreven als elke vorm van fysieke, psychische of seksuele mishandeling of verwaarlozing van een minderjarige door iemand in een gezags- of afhankelijkheidsrelatie. Ook het (herhaaldelijk) getuige zijn van partnergeweld valt hieronder. Dergelijke ervaringen brengen vaak gevoelens van angst, verwarring en chronische onveiligheid met zich mee, wat een bedreiging vormt voor de gezonde ontwikkeling van een kind wat het risico vergroot op emotionele en gedragsproblemen en verstoorde hechtingsrelaties. (Kamis & Copeland, 2024; Leray & Vila, 2018).

Hechting is de band die een kind opbouwt met de ouder en die vooral zichtbaar wordt wanneer het kind spanning of angst ervaart (Bowlby, 1982). Jonge kinderen zijn voor hun basisbehoeften zoals warmte, veiligheid en emotieregulatie afhankelijk van hun ouders. Wanneer een ouder op een sensitieve en responsieve manier inspeelt op de behoeften van het kind, leidt dit tot de ontwikkeling van een veilige hechtingsrelatie. Zo'n veilige gehechtheid geeft het kind een stevig basis van waaruit de zelfstandigheid ontwikkeld en nieuwe situaties durft aan te gaan (De Wolff et al., 2020; Spruit et al., 2018).

Niet alle kinderen krijgen echter zo'n veilige basis mee. Een gebrek aan voldoende steun en beschikbaarheid van de ouder kan leiden tot de ontwikkeling van een onveilige hechtingsstijl. Er kan onderscheid worden gemaakt tussen drie vormen van onveilige hechting: vermijdend, ambivalent en gedesorganiseerd (Mikulincer et al., 2003). Bij een vermijdende hechtingsstijl toont het kind weinig behoefte aan nabijheid en reageert het nauwelijks op de afwezigheid van de ouder. Dit patroon is vaak het gevolg van een ouder die de signalen van het kind afwijst of er weinig op reageert. Een ambivalent gehecht kind is daarentegen voortdurend gericht op nabijheid, maar blijft onzeker over de beschikbaarheid van de ouder. Dit leidt tot vastklampen aan de ouder en angst dat de ouder weggaat. Het gedrag van het kind is daardoor aanhoudend afhankelijk en zoekend naar bevestiging (De Wolff et al., 2017). De meest problematische vorm van onveilige hechting is de gedesorganiseerde hechtingsstijl, hierbij ervaart het kind verwarring en stress, omdat de ouder tegelijkertijd veiligheid biedt én een bron van angst is. Dit tegenstrijdige patroon wordt vaak gezien bij kinderen die een trauma of mishandeling hebben meegemaakt en daardoor opgroeien in een instabiele of bedreigende omgeving (Cyr et al., 2010; Fearon et al., 2010; Willems, 2018).

Verschillende studies tonen aan dat kindermishandeling een significant negatieve invloed heeft op de hechtingsrelatie tussen ouder en kind (Cyr et al., 2010; Fearon et al., 2010). Kinderen die vroeg onveilige hechtingservaringen opdoen, interpreteren nieuwe sociale

situaties eerder als bedreigend, wat verdere sociale en emotionele ontwikkeling belemmert (Bowlby, 1982). Toch is hechting geen statisch gegeven. Kinderen ontwikkelen hechtingsrelaties met meerdere verzorgers en vormen zo een zogenaamd hechtingsnetwerk. Dit netwerk is dynamisch en kan, ondanks vroege schade, positief beïnvloed worden. Gerichte interventies die zich richten op het versterken van de ouder-kindrelatie blijken effectief in het bevorderen van hechtingsherstel. Ze vergroten het aantal veilig gehechte kinderen en verminderen het voorkomen van gedesorganiseerde hechtingspatronen (Mountain et al., 2016; Velderman et al., 2006; Brumariu et al., 2018).

Hulpverlening

Overheden zijn verantwoordelijk voor het beschermen van kinderen tegen situaties die hun welzijn of ontwikkeling kunnen schaden. Op basis van internationale afspraken, zoals het Kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties (1989), kunnen instanties ingrijpen in gezinnen waar zorgen zijn. Binnen de jeugdzorg bestaan verschillende vormen van hulpverlening om de gevolgen van kindermishandeling te beperken en de ouder-kindrelatie te versterken (Bruning & Zlotnik, 2018). Afhankelijk van de ernst van de situatie en de medewerking van ouders kan hulp worden geboden binnen de vrijwillige hulpverlening of na het opleggen van een jeugdbeschermingsmaatregel. Het type hulpverlening kan van invloed zijn op de effectiviteit van de ondersteuning en de hechtingsrelatie tussen ouder en kind (Doelman et al., 2024).

Vrijwillige hulpverlening wordt ingezet wanneer ouders instemmen met ondersteuning en openstaan voor samenwerking met hulpverleners. Deze vorm van hulp richt zich voornamelijk op het versterken van de opvoedvaardigheden van ouders en het verbeteren van de thuissituatie. Daarnaast ligt de focus binnen vrijwillige hulpverlening vaak op preventie, samenwerken en vroegtijdige interventie, waardoor problemen mogelijk minder escaleren en de hechtingsrelatie tussen ouder en kind kan herstellen (Cyr et al., 2010).

Gedwongen hulpverlening vindt plaats wanneer de veiligheid van het kind in gevaar is en er sprake is van een jeugdbeschermingsmaatregel, zoals ondertoezichtstelling (OTS) of uithuisplaatsing (UHP). In dit kader ligt de nadruk minder op samenwerking tussen hulpverleners en ouders en meer op het waarborgen van de veiligheid van het kind. Hoewel samenwerking ook binnen gedwongen hulpverlening wordt nagestreefd, is dit in de praktijk vaak lastig te realiseren door factoren zoals wantrouwen of weerstand. Dit kan bij ouders leiden tot gevoelens van onmacht, bijvoorbeeld omdat zij zich beperkt voelen in hun autonomie of het gevoel hebben geen inspraak te hebben in het hulpverleningsproces. Dit verschil in focus kan

van invloed zijn op de mate waarin de hechtingsrelatie zich herstelt of verder onder druk komt te staan (Cyr et al., 2010).

Toch is er nog weinig empirisch onderzoek gedaan naar de invloed van het type hulpverlening (vrijwillig of onder een jeugdbeschermingsmaatregel) op dit herstelproces. Vooral studies die zich richten op de rol van het type hulpverlening in de relatie tussen mishandeling en hechting zijn schaars. Recente bevindingen van Doelman et al. (2024) laten zien dat vrijwillige en gedwongen hulpverlening een vergelijkbare afname van kindermishandeling laten zien, ondanks mogelijke verschillen in motivatie of ervaren druk bij ouders. Deze bevinding roept de vraag op of er desondanks verschillen bestaan in de mate van hechtingsherstel tussen beide vormen van hulpverlening. Juist dit is wat deze studie wil onderzoeken en daarmee een bijdrage levert aan een relatief onderbelicht thema binnen de jeugdhulpverlening.

Huidig onderzoek

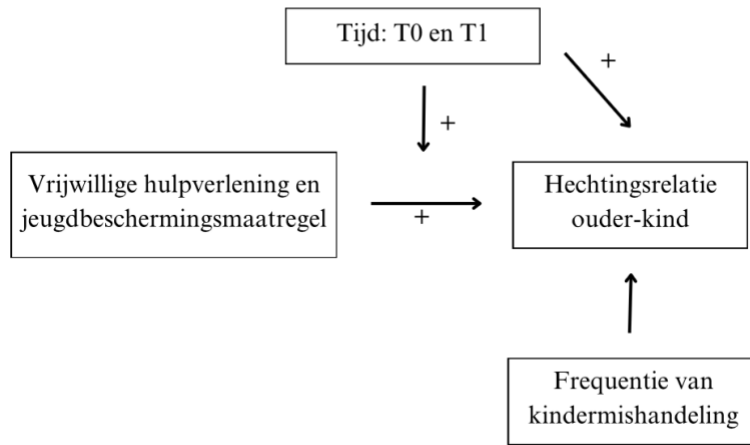
Deze thesis richt zich op de vraag in hoeverre het type hulpverlening samenhangt met veranderingen in ouder-kind hechting over tijd. Daarbij wordt gebruikgemaakt van een mixed ANOVA: waarbij hechting op twee meetmomenten (T0 en T1) wordt vergeleken tussen gezinnen die vrijwillige hulpverlening of een jeugdbeschermingsmaatregel ontvingen. Om de rol van de ernst van de mishandeling mee te wegen, wordt de frequentie van kindermishandeling als covariaat in de analyse opgenomen. Hiermee wordt rekening gehouden met mogelijke verschillen in ernst van mishandeling tussen gezinnen.

De volgende hypothesen worden geformuleerd:

- H1: Hechtingsscores tussen ouder en kind nemen gemiddeld toe, ongeacht het type hulpverlening, zowel bij vaders als moeders.
- H2: De toename in hechtingsscores over tijd is groter bij gezinnen met vrijwillige hulpverlening dan bij gezinnen met een jeugdbeschermingsmaatregel, mogelijk door meer samenwerking en minder weerstand tussen ouders en hulpverlening. Dit effect wordt apart geanalyseerd voor vaders en moeders en gecontroleerd voor de ernst van kindermishandeling.

Deze opzet maakt het mogelijk om niet alleen de effectiviteit van hulp over tijd te beoordelen, maar ook of het type hulpverlening hierin een bepalende rol speelt. Daarmee draagt

dit onderzoek bij aan het inzichtelijk maken van werkzame elementen binnen de jeugdhulpverlening, met specifieke aandacht voor hechtingsherstel na kindermishandeling.



Figuur 1. Conceptueel model van de invloed van hulpverlening op de ouder-kind hechtingsrelatie over tijd, met de frequentie van kindermishandeling als covariaat.

Methode

Design, procedure en participanten

In deze thesis wordt gebruik gemaakt van de derde cohortstudie van het longitudinale onderzoeksproject 'Huiselijk geweld: een complex en hardnekkig probleem' (Steketee et al., 2023). Het doel van dit project was het onderzoeken van de effectiviteit van de huidige Nederlandse interventies en hulpverlening na meldingen van huiselijk geweld bij Veilig Thuis. Dit onderzoek maakte gebruik van een kwantitatieve onderzoeksopzet, waarbij data werden verzameld met behulp van vragenlijsten bij ouders waar sprake was van een vermoeden van huiselijk geweld. De eerste dataverzameling vond plaats tussen juni 2021 en februari 2022. De tweede meting volgde ongeveer een jaar later, tussen juni 2022 en april 2023.

De deelnemers werden geselecteerd op basis van recente meldingen bij Veilig Thuis uit 2021. De selectiecriteria omvatten specifieke situaties zoals kindermishandeling, geweld tegen ouders door hun kinderen en (ex-)partnergeweld. Betrokkenen moesten op de hoogte zijn van de melding, de melding moest minder dan drie maanden oud zijn en de deelnemers moesten de Nederlandse taal voldoende beheersen. Kinderen tussen de 8 en 17 jaar konden ook deelnemen, mits zij zelf akkoord gingen. Aan dit onderzoek deden ouders ($n = 1035$), kinderen ($n = 624$) mee uit de dertien Veilig Thuis regio's in Nederland. In deze studie zijn uitsluitend de gegevens van de kinderen meegenomen in de analyses. Deelname was vrijwillig en gegevens zijn anoniem verzameld. Deelnemers ontvingen daarnaast ook een kleine vergoeding.

Ethiek

Het project 'Huiselijk geweld: een complex en hardnekkig probleem' is door de ethische toetsingscommissie van de Vrije Universiteit te Amsterdam (VCWE-2021-059) getoetst en goedgekeurd. Om de privacy en veiligheid van de deelnemers te garanderen, werd een vaste werkwijze gevolgd. Respondenten werden gebeld vanuit Veilig Thuis. Wanneer een respondent instemde met deelname aan het onderzoek, werd mondeling toestemming gevraagd om de contactgegevens door te geven aan het Verwey-Jonker Instituut. Deze toestemming werd vastgelegd via een geluidsopname. Alle verzamelde gegevens zijn gepseudoanonymiseerd, wat betekent dat de vragenlijsten voorzien waren van een code die gekoppeld was aan persoonlijke informatie van de respondenten. Alleen een zeer beperkte groep onderzoekers had toegang tot deze persoonsgegevens. Dit proces maakt het moeilijker om de gegevens direct aan een specifieke persoon te koppelen, wat de privacy van individuen beschermt.

Respondentengroep

De uiteindelijke steekproef bestond uit 637 kinderen. De gemiddelde leeftijd was 12,43 jaar ($SD = 2,79$; tussen de 5–17 jaar). Van de kinderen was 50,5% een jongen en 49,5% een meisje. In 55% van de gevallen was sprake van een eenoudergezin. Bijna de helft van de gezinnen (45,3%) had een netto gezinsinkomen onder de €1500 per maand. Wat betreft de vorm van hulpverlening ontving 64,7% van de kinderen vrijwillige hulp, terwijl bij 35,3% sprake was van een gedwongen maatregel vanuit de jeugdbescherming (OTS of UHP). Verdere statistieken van de onderzoekspopulatie worden beschreven in tabel 1.

Tabel 1

Beschrijvende statistieken onderzoekspopulatie

	n(%)	Gemiddelde/ Mediaan	SD/IQR
Kindfactoren			
Participanten	624(98)		
Meisje	272(49.5)		
Jongen	277(50.5)		2.79
Leeftijd in jaren		12.43	
Hechting			1.6
Hechting T0	620(97)	3.2	1.4
Hechting T1	615(96.5)	3.6	
Ouderfactoren			
Gezinssituatie			
Alleenstaand	345(55)		
Samenwonend	282(45)		
Opleiding ouders			
Lager onderwijs	37(5.8)		
MAVO, LBO	165(25.9)		
HAVO, VWO, MBO	268(42.1)		
HBO, WO	166(26.1)		
Netto inkomen			
< €1500	288(45.3)		

€1500 - €3100	242(38.1)
> €3100	106(16.7)
Migratieachtergrond	
Autochtoon	440(69.2)
Allochtoon	196(30.8)
Omgevingsfactoren	
Type hulpverlening	
Vrijwillig	388(64.7)
Jeugdbescherming maatregel	212(35.3)
UHP	37(20.6)
OTS	118(65.5)

Opmerking. *M* = mediaan; *SD* = standaarddeviatie; *IQR* = interkwartielafstand. Voor normaal verdeelde continue variabelen zijn gemiddelde en de *SD* gerapporteerd; voor niet-normaal verdeelde variabelen de mediaan en de *IQR*. Voor categorische variabelen worden aantallen en percentages weergegeven.

Meetinstrumenten

Om de hoofdvraag: ‘In hoeverre beïnvloedt het type hulpverlening (vrijwillig of jeugdbeschermingsmaatregel) de impact van kindermishandeling op de hechtingsrelatie tussen ouder en kind?’, te kunnen beantwoorden worden onderstaande instrumenten meegenomen:

Kindermishandeling: Dit wordt met de *Conflict Tactics Scale Parent Child* (CTSPC) onderzocht. Deze vragenlijst is ontwikkeld door Straus et al. (1998) en bevat een ouder versie en een kind versie vanaf de leeftijd van 8 jaar. In deze thesis wordt de vragenlijst voor kinderen gebruikt om kindermishandeling in kaart te brengen. De kind versie bestaan uit drie subschalen waaronder: psychische agressie, fysiek geweld en getuige van geweld tussen ouders. De vragenlijst kon worden ingevuld met behulp van een 8-punts Likertschaal, waarbij 1 = dit gebeurt nooit en 8 = meer dan twintig keer in het afgelopen jaar. Om de gegevens op een kwantitatieve manier te kunnen interpreteren en inzicht te krijgen in hoe vaak kindermishandeling in het afgelopen jaar is voorgekomen, zijn de oorspronkelijke antwoordcategorieën omgerekend naar een geschatte jaarlijkse frequentie. De score 0, die stond voor ‘nooit’, bleef gehandhaafd als 0. De overige categorieën zijn omgezet naar de volgende schattingen: een score van 1 werd omgerekend naar 1 keer per jaar, 2 naar 2 keer, 3 naar 4 keer, 4 naar 8 keer, 5 naar 15 keer en 6 naar 25 keer per jaar. Antwoorden met de waarde 7, die

aangeven dat het gedrag alleen vóór het afgelopen jaar heeft plaatsgevonden, zijn buiten beschouwing gelaten in de analyses. De interne consistentie van de CTSPC is meermaals aangetoond in verschillende studies (Klein Velderman & Pannebakker, 2008; Steketee et al., 2023). In deze studie heeft een goede interne consistentie met een Cronbach's alpha van 0.89. Tijdens het onderzoek waren we twee meetmomenten na melding bij Veilig Thuis (T0) en een jaar later (T1). In deze thesis worden beide meetmomenten meegenomen.

Hechting ouder en kind: Dit werd gemeten aan de hand van de *Security Scale*. Deze vragenlijst bestaat uit een ouderversie en een kindversie. Kinderen vanaf de leeftijd van 8 jaar vullen de vragenlijst in over hun (stief)vader en (stief)moeder. In deze thesis wordt de kindversie gebruikt om de hechtingsrelatie tussen ouder en kind in kaart te brengen. De *Security Scale* bestaat uit 15 items dat kon worden ingevuld met behulp van een 5-punts Likertschaal, waarbij 1 = helemaal niet mee eens tot 5 = heel erg mee eens. De items zijn gebaseerd op de gehechtheidstheorie en richt zich op verschillende factoren, waaronder de perceptie van het kind over de beschikbaarheid en gevoeligheid van de ouder, de neiging van het kind om steun te zoeken bij de ouder in stressvolle situaties en de mate waarin het kind zich comfortabel voelt in de communicatie met de ouder en deze als waardevol ervaart. De validiteit van de *Security Scale* is hoog ($r = 0.75$) en de interne consistentie wordt in deze studie ondersteund door een Cronbach's alpha van 0.67. Daarnaast is het instrument vergeleken en toont een correlatie ($p = 0.52$) met ander gelijkwaardig instrument *Story Completion Tests* (Brumariu et al., 2018). Ook voor hechting wordt zo wel T0 als T1 meegenomen in deze thesis en hechtingsherstel apart bekeken voor vaders en moeders.

Type hulpverlening: Hiervoor is een aparte sectie opgenomen waarbij er is gevraagd naar de hulp die ouders en kinderen hebben ontvangen en is specifiek gevraagd of er sprake is geweest van de inzet van een jeugdbeschermingsmaatregel, een OTS of een UHP. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen vrijwillige hulpverlening en een jeugdbeschermingsmaatregel (Steketee et al., 2023).

Analyseplan

Om de hypothesen in deze studie te toetsen, zijn statistische analyses uitgevoerd met behulp van IBM SPSS Statistics, versie 25. Allereerst is er een beschrijvende analyse verricht om de centrale variabelen in kaart te brengen. Vervolgens is een mixed ANOVA toegepast om te onderzoeken in hoeverre hechtingsscores over tijd veranderen en of deze ontwikkeling verschilt afhankelijk van het type hulpverlening (vrijwillig of onder een jeugdbeschermingsmaatregel). Het meetmoment (T0 versus T1) werd daarbij beschouwd als

within-subjects factor en het type hulpverlening als between-subjects variabele. De frequentie van kindermishandeling, gemeten met de CTSPC, is als covariaat opgenomen om te controleren voor verschillen in ernst tussen gezinnen.

Voorafgaand aan de analyse zijn enkele assumpties gecontroleerd (Field, 2017). De hechtingsscores op beide meetmomenten zijn beoordeeld op normaalverdeling aan de hand van histogrammen. Wanneer de scores normaal verdeeld waren, zijn het gemiddelde en de standaarddeviatie (SD) gerapporteerd. Als er sprake was van een niet-normale verdeling, is in plaats daarvan de mediaan met de interkwartielafstand (IQR) gebruikt. De aanname van gelijke varianties tussen groepen (homogeniteit van variantie) is getoetst met Levene's test. Als deze test niet significant was ($p > .05$), werd aangenomen dat de varianties gelijk waren. Omdat het onderzoek slechts twee meetmomenten bevatte (T0 en T1), hoefde de aanname van sfericiteit niet gecontroleerd te worden. Mogelijke uitschieters zijn beoordeeld met behulp van boxplots. Aangezien de ernst van kindermishandeling in de analyses is meegenomen als covariaat, zijn ook de bijbehorende aannames voor ANCOVA beoordeeld. Er is gekeken of er sprake was van een lineair verband tussen de covariaat en de afhankelijke variabele. Ook is gecontroleerd of deze relatie in alle groepen gelijk was (homogeniteit van regressiehellingen). Dit is gedaan door een interactieterm tussen de covariaat en de groepsvariabele in een aparte analyse op te nemen. Daarnaast is nagegaan of de covariaat onafhankelijk was van de groepsindeling, zodat de resultaten niet vertekend konden worden door systematische verschillen tussen groepen. Wanneer er een significant interactie-effect werd gevonden tussen tijd en vorm van hulp, is verder onderzocht hoe de hechtingsrelatie zich over de tijd ontwikkelde. Hiervoor zijn post-hoc toetsen uitgevoerd om eventuele verschillen tussen groepen in de verandering over tijd verder te verkennen. De resultaten zijn gerapporteerd aan de hand van regressiecoëfficiënten, standaardfouten, 95%-betrouwbaarheidsintervallen en p-waardes. Een p-waarde van .05 of lager werd beschouwd als statistisch significant. Deze analysemethode maakt het mogelijk om te bepalen of de hechtingsrelatie verandert over tijd, of dit verschilt tussen vormen van hulpverlening en in hoeverre de ernst van mishandeling hiermee samenhangt.

Resultaten

Assumpties

Voorafgaand aan de hoofdanalyses zijn de assumpties getoetst. De hechtingsscores op zowel T0 als T1 voor zowel moeders als vaders lieten bij visuele inspectie van de histogrammen geen normale verdeling zien. Daarom is bij de beschrijving van deze variabelen gekozen om de interkwartielafstand (IQR) mee te nemen. De Levene's test voor gelijke varianties liet voor de meeste afhankelijke variabelen geen significante verschillen in errorvariantie tussen de groepen zien, wat duidt op homogene varianties. De Shapiro-Wilk test wees op een significante afwijking van een normale verdeling ($p < .001$), maar visuele inspectie van het histogram en de Q-Q plot liet zien dat de verdeling voldoende symmetrisch was om het gemiddelde en de standaarddeviatie te rapporteren. Verder zijn mogelijke uitschieters beoordeeld met behulp van Cook's Distance. In alle modellen bleef deze maat ruim onder de grenswaarde van 1, wat erop wijst dat er geen invloedrijke uitschieters aanwezig waren. Tot slot werd multicollineariteit uitgesloten. De Tolerance-waarden lagen tussen .993 en .994 en de VIF-waarden tussen 1.006 en 1.007, wat duidt op afwezigheid van multicollineariteit.

Beschrijvende correlaties van de variabelen

Tabel 2 toont de correlaties tussen hechtingsscores op T0 en T1 en de ernst van kindermishandeling. Voor zowel vaders als moeders werd een statistisch significante positieve correlatie gevonden tussen hechting op T0 en hechting op T1 ($r = .71, p < .001$ voor vaders; $r = .54, p < .001$ voor moeders), wat wijst op stabiliteit in hechtingsscores over tijd. Daarnaast werden voor beide ouders negatieve correlaties gevonden tussen de ernst van mishandeling en hechting op zowel T0 als T1 (vader: $r = -.25, p < .001$; moeder: $r = -.16, p < .001$), wat betekent dat hogere niveaus van kindermishandeling samenhangen met lagere hechtingsscores.

Tabel 2

Correlatie tabel vader bij hechting T0, hechting T1 en frequentie van kindermishandeling

	Hechting T0	Hechting T1	Frequentie van kindermishandeling
Hechting T0	-		
Hechting T1	.71***	-	

Frequentie van kindermishandeling	-.19***	-.25***	-
-----------------------------------	---------	---------	---

Opmerking. Pearson-correlaties, * $p < .05$., *** $p < .001$

Correlatie tabel moeder bij hechting T0, hechting T1 en frequentie van kindermishandeling

	Hechting T0	Hechting T1	Frequentie van kindermishandeling
Hechting T0	-		
Hechting T1	.54***	-	
Frequentie van kindermishandeling	-.25***	-.16***	-

Opmerking. Pearson-correlaties, * $p < .05$., *** $p < .001$

Gemiddelden en standaarddeviaties per groep

Tabel 3 toont de gemiddelden en standaarddeviaties van hechtingsscores op beide meetmomenten (T0 en T1), uitgesplitst naar vorm van hulpverlening (vrijwillige hulpverlening versus jeugdbeschermingsmaatregel). Zowel bij vaders als moeders lagen de gemiddelde hechtingsscores op T1 iets hoger dan op T0. Binnen de groep met vrijwillige hulpverlening waren de hechtingsscores iets lager op T0, maar stegen deze gemiddeld sterker dan in de groep met een jeugdbeschermingsmaatregel. Hoewel deze stijgingen visueel zichtbaar zijn, toonden de statistische analyses geen significante tijdseffecten. Wat erop wijst dat ze niet betrouwbaar genoeg zijn om als effect te interpreteren. De verschillen worden in de volgende analyses nader onderzocht.

Tabel 3.

Gemiddelde hechtingsscores op T0 en T1, uitgesplitst voor ouder en vorm van hulpverlening

	T0		T1	
	M	SD	M	SD
Vaders				
Vrijwillige hulp	3.52	0.91	3.68	0.87
Jeugdbeschermingsmaatregel	3.65	0.93	3.67	0.94
Moeders				
Vrijwillige hulp	3.54	0.85	3.65	0.84

Jeugdbeschermingsmaatregel	3.62	0.88	3.64	0.86
----------------------------	------	------	------	------

Opmerking. M = gemiddelde; SD = standaarddeviatie. $T0$ = meting bij aanvang hulpverlening; $T1$ = meting één jaar na aanvang.

Mixed ANOVA

Een mixed ANOVA werd uitgevoerd om te onderzoeken in hoeverre hechtingsscores over tijd ($T0-T1$) beïnvloed werden door de vorm van hulpverlening (vrijwillig versus jeugdbescherming maatregel) en de ernst van kindermishandeling.

Voor hechting bij vader werd geen significant hoofdeffect van tijd gevonden, $F(1, 259) = 1.87, p = .173$, wat betekent dat hechtingsscores gemiddeld niet veranderden van $T0$ naar $T1$. Ook de interactie tussen tijd en hulpvorm was niet significant, $F(1, 259) = 0.40, p = .527$. De ernst van kindermishandeling had daarentegen wel een significant effect op de gemiddelde hechtingsscores, $F(1, 259) = 19.40, p < .001, \eta^2 = .070$, wat wijst op een effect van gemiddelde grootte. Hogere mishandelingsscores gingen gepaard met lagere hechtingsscores.

Voor hechting bij moeder werd evenmin een significant hoofdeffect van tijd gevonden, $F(1, 264) = 1.24, p = .267$. De interactie tussen tijd en hulpvorm was ook niet significant, $F(1, 264) = 2.13, p = .146$. Wel werd een significant hoofdeffect gevonden van de ernst van kindermishandeling, $F(1, 264) = 9.92, p = .002, \eta^2 = .036$, wat neerkomt op een klein tot gemiddeld effect. Net als bij de vaders gold dat een hogere mate van kindermishandeling samenhang met lagere hechtingsscores.

Tabel 4.

Resultaten van de mixed ANOVA voor hechting, type hulpverlening en als covariaat frequentie van kindermishandeling

	Uitkomsten			
	F	df	p-waarde	η^2
Vader				
Tijd ($T0-T1$)	1.87	1, 259	.173	
Tijd x hulpvorm	.4	1, 259	.527	
Frequentie van kindermishandeling	19.4	1, 259	<.001	.07
Moeder				
Tijd ($T0-T1$)	1.24	1, 264	.267	
Tijd x hulpvorm	2.13	1, 264	.146	

Frequentie van kindermishandeling	9.92	1, 264	.002	.036
--------------------------------------	------	--------	------	------

Opmerking. *Tijd* = binnen-subjects effect van het verschil tussen hechtingsscores op T0 en T1; *Hulpvorm* = tussen-subjects factor (vrijwillige hulpverlening vs. gedwongen maatregel); *F* = F-waarde van de toets; *df* = vrijheidsgraden; η^2 = effectgrootte (partial eta squared); *p* = significantieniveau. $p \leq .05$ wordt als statistisch significant beschouwd.

Conclusie en discussie

Conclusie

Deze studie onderzocht de samenhang tussen het type hulpverlening (vrijwillig of onder jeugdbeschermingsmaatregel) en het herstel van de hechtingsrelatie tussen ouder en kind na kindermishandeling. De resultaten lieten zien dat hechtingsscores over tijd stabiel bleven, ongeacht het type hulpverlening dat werd ingezet. Zowel bij vaders als moeders werd geen significante verandering in hechtingsscores gevonden tussen de start van de hulpverlening (T0) en de vervolgmeting (T1). Wel werd een significante samenhang gevonden tussen ernst van kindermishandeling en hechtingsrelatie; hoe ernstiger de mishandeling, hoe lager de gehechtheid zoals gerapporteerd door het kind. Dit benadrukt dat het terugdringen van mishandeling een essentiële voorwaarde vormt voor het versterken van de ouder-kindrelatie, terwijl het juridische kader waarin hulp wordt geboden mogelijk minder doorslaggevend is voor hechtingsherstel.

De eerste hypothese stelde dat hechtingsscores tussen ouder en kind gemiddeld zouden toenemen over tijd, ongeacht het type hulpverlening. In tegenstelling tot eerdere studies waarin specifieke hechtingsinterventies werden onderzocht en positieve effecten op hechtingsherstel zijn gerapporteerd (Velderman et al., 2006; Mountain et al., 2016; Brumariu et al., 2018), liet deze studie binnen de reguliere jeugdhulpverlening geen significante verbetering in hechtingsscores zien. Zowel bij vaders als bij moeders bleef de hechtingsrelatie over het onderzoeksjaar relatief stabiel. Een mogelijke verklaring is dat één jaar te kort is om veranderingen in de ouder-kindrelatie te realiseren. Hechting wordt immers beschouwd als relatief stabiel en verandering vraagt vaak langdurige, intensieve en gerichte ondersteuning (Fearon et al., 2010). Daarmee wordt de eerste hypothese verworpen.

De tweede hypothese stelde dat de toename in hechtingsscores over tijd groter zou zijn bij gezinnen die vrijwillige hulpverlening ontvingen dan bij gezinnen met een jeugdbeschermingsmaatregel. Daarbij is gecontroleerd voor de ernst van de kindermishandeling. Deze verwachting werd echter niet bevestigd: er werd geen significant verschil gevonden bij zowel vaders als moeders. Een mogelijke verklaring is dat ouders de vrijwillige hulpverlening mogelijk niet als vrijwillig hebben ervaren. Alle gezinnen in deze studie zijn aangemeld via Veilig Thuis vanwege ernstige zorgen over de veiligheid van het kind. In dergelijke situaties kan zelfs vrijwillige hulpverlening gepaard gaan met druk of het gevoel dat deelname niet vrijblijvend is. Dit kan de samenwerking tussen ouders en hulpverleners negatief hebben beïnvloed, waardoor de verwachte positieve effecten op hechting zijn

uitgebleven. Daarnaast beschikte deze studie niet over informatie over de aard, frequentie of kwaliteit van de ontvangen hulp. Het is dus onduidelijk in hoeverre de inhoud van de geboden ondersteuning verschilde tussen gezinnen met vrijwillige hulp en die met een jeugdbeschermingsmaatregel. Mogelijk hebben beide groepen vergelijkbare vormen van hulp ontvangen, wat kan verklaren waarom er geen verschil in hechtingsherstel werd gevonden.

Ondanks het ontbreken van effecten voor de hypothesen, werd er wél een consistente samenhang gevonden tussen de ernst van kindermishandeling en hechtingsscores. In lijn met eerdere literatuur (Cyr et al., 2010; Fearon et al., 2010), lieten kinderen die hogere niveaus van mishandeling rapporteerden, lagere hechtingsscores zien bij zowel vaders als moeders. Deze bevinding benadrukt het blijvende negatieve effect van kindermishandeling op de kwaliteit van de ouder-kind hechting.

Sterktes en beperkingen

Hoewel deze studie beperkingen kent, is het één van de eerste onderzoeken die op longitudinale wijze de rol van het type hulpverlening (vrijwillig of onder jeugdbeschermingsmaatregel) heeft onderzocht bij hechtingsherstel na kindermishandeling. Door gebruik te maken van data afkomstig uit het grootschalige landelijke onderzoeksproject *Huiselijk geweld: een complex en hardnekkig probleem* (Steketee et al., 2023), werd in deze studie een brede steekproef van 637 gezinnen onderzocht die recent betrokken waren bij Veilig Thuis in 13 regio's. Door de grote steekproefomvang en landelijke spreiding zijn de resultaten beter generaliseerbaar naar de Nederlandse jeugdhulpverlening, wat bijdraagt aan een breder en realistischer inzicht in de situatie van gezinnen na kindermishandeling. Een bijkomend aspect van deze studie is dat bij de analyses rekening is gehouden met de ernst van kindermishandeling, waardoor een belangrijke *confounder* is meegenomen (Cyr et al., 2010; Fearon et al., 2010).

Desondanks kent deze studie ook een aantal beperkingen. Ten eerste werd hechting enkel gemeten op basis van kindrapportages met de Security Scale (Van Ryzin & Leve, 2011). Hoewel het perspectief van het kind waardevol is in hechtingsonderzoek, zouden aanvullende metingen vanuit ouders of observaties de validiteit en volledigheid van het hechtingsbeeld verder kunnen versterken (Brumariu & Kerns, 2010). Daarnaast is hechting enkel op twee meetmomenten gemeten, met een tussenperiode van ongeveer één jaar. Volgens Field (2018, p. 677) geldt dat, wanneer verwacht wordt subtiele veranderingen over tijd te meten, langere follow-up perioden of aanvullende meetmomenten de kans op het detecteren van effecten kunnen vergroten.

Een tweede beperking betreft het ontbreken van variabelen die meer inzicht hadden kunnen geven in de inhoud en kwaliteit van de hulpverlening. Hoewel het onderscheid tussen vrijwillige en gedwongen hulpverlening centraal stond, werd geen informatie verzameld over de specifieke aard van de interventies, de intensiteit, de samenwerking en het vertrouwen tussen ouders en hulpverleners, evenals de bereidheid van ouders om actief deel te nemen aan de hulpverlening. Aangezien eerdere studies suggereren dat deze factoren medebepalend kunnen zijn voor hechtingsherstel (Dozier et al., 2006; Cyr et al., 2010; Mountain et al., 2016), vormt dit een belangrijke beperking van de huidige studie. Verder is het belangrijk op te merken dat de hechtingsrelatie werd gemeten met de Security Scale, waarbij de interne consistentie van de schaal in eerder onderzoek als matig tot voldoende werd beoordeeld (Van Ryzin & Leve, 2011; $\alpha \approx .67$). Hoewel de schaal veelvuldig wordt gebruikt in hechtingsonderzoek en voldoet aan basale psychometrische eisen, kan de relatief lage interne consistentie duiden op meetfouten die de precisie van de resultaten beïnvloeden (Field, 2018, p. 1387).

Aanbevelingen

Op basis van deze bevindingen wordt aanbevolen om binnen zowel vrijwillige als gedwongen hulpverlening systematisch aandacht te besteden aan hechtingsgerichte interventies. Interventies die zich richten op het versterken van ouderlijke sensitiviteit, responsiviteit en emotieregulatie zijn effectief gebleken in het bevorderen van veilige hechting (Velderman et al., 2006; Mountain et al., 2016). Denk hierbij aan *evidence-based* programma's zoals VIPP-SD (*Video-feedback Intervention to Promote Positive Parenting Sensitive Discipline*) of *Attachment-Based Family Therapy*, die ouders ondersteunen in het versterken van hun hechtingsgedrag.

Daarnaast is het wenselijk dat toekomstig onderzoek meer aandacht besteedt aan procesfactoren binnen de hulpverlening, zoals de kwaliteit van de samenwerking tussen ouders en hulpverleners, ouderlijke motivatie en werkaliantie. Door deze factoren systematisch te meten, kan beter inzicht verkregen worden in welke werkzame elementen hechtingsherstel bevorderen (Dozier et al., 2006; Cyr et al., 2010; Mountain et al., 2016).

Tot slot is vervolgonderzoek nodig waarin hechtingsherstel over een langere periode wordt gevolgd, bij voorkeur met meerdere meetmomenten en met gegevens afkomstig van zowel ouders, kinderen als hulpverleners. Dit kan bijdragen aan een completer en betrouwbaarder beeld van hechtingsontwikkeling binnen de context van jeugdhulpverlening.

Samenvattende conclusie

Deze studie onderzocht of het type hulpverlening (vrijwillig of onder jeugdbeschermingsmaatregel) samenhangt met hechtingsherstel na kindermishandeling. Er werden geen verschillen gevonden tussen de hulpvormen en hechtingsscores bleven over tijd stabiel. Wel bleek dat ernstigere kindermishandeling samenhangt met lagere hechtingsscores, wat het belang benadrukt van tijdige signalering binnen de jeugdhulpverlening.

Referentielijst

- Alink, L., Prevoo, M., Van Berkel, S., Linting, M., Klein Velderman, M., & Pannebakker, F. (2017). *NPM 2017: Nationale Prevalentiestudie Mishandeling van kinderen en jeugdigen*. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum, Ministerie van Veiligheid en Justitie, Den Haag. Geraadpleegd op 22 februari 2025, van https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/2241/2668G_volledige_tekst_tcm28-373868.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Bowlby, J. (1982). Attachment and loss. In *Basic Books: Vol. I* (Nr. 83–71445; Second Edition). Basic Books. https://mindsplain.com/wp-content/uploads/2020/08/ATTACHMENT_AND_LOSS_VOLUME_I_ATTACHMENTS.pdf
- Brumariu, L. E., & Kerns, K. A. (2010). Parent–child attachment and internalizing symptoms in childhood and adolescence: A review of empirical findings and future directions. *Development And Psychopathology*, 22(1), 177–203. <https://doi.org/10.1017/s0954579409990344>
- Brumariu, L. E., Madigan, S., Giuseppone, K. R., Abtahi, M. M., & Kerns, K. A. (2018). The Security Scale as a measure of attachment: meta-analytic evidence of validity. *Attachment & Human Development*, 20(6), 600–625. <https://doi.org/10.1080/14616734.2018.1433217>
- Bruning, M. R., & Zlotnik, D. (2018). Cooperation and the right of child abuse victims to protection and health: lessons from the Netherlands. Brill | Nijhoff eBooks (Vols. 301–333). <https://doi.org/10.1163/9789004327573>
- Cyr, C., Euser, E. M., Bakermans-Kranenburg, M. J., & Van IJzendoorn, M. H. (2010). Attachment security and disorganization in maltreating and high-risk families: A series of meta-analyses. *Development And Psychopathology*, 22(1), 87–108. <https://doi.org/10.1017/s0954579409990289>
- De Wolff, M., & Wildeman, I. (2020). Richtlijn Problematische gehechtheid voor jeugdhulp en jeugdbescherming. In *Richtlijnen Jeugdhulp en Jeugdbescherming*. https://richtlijnenjeugdhulp.nl/wp-content/uploads/2021/03/Problematische-gehechtheid_Richtlijn-V5-2020-2022-DEF.pdf
- Doelman, E. H. J., Luijk, M. P. C. M., Van Der Horst, F. C. P., & Steketee, M. J. (2024).

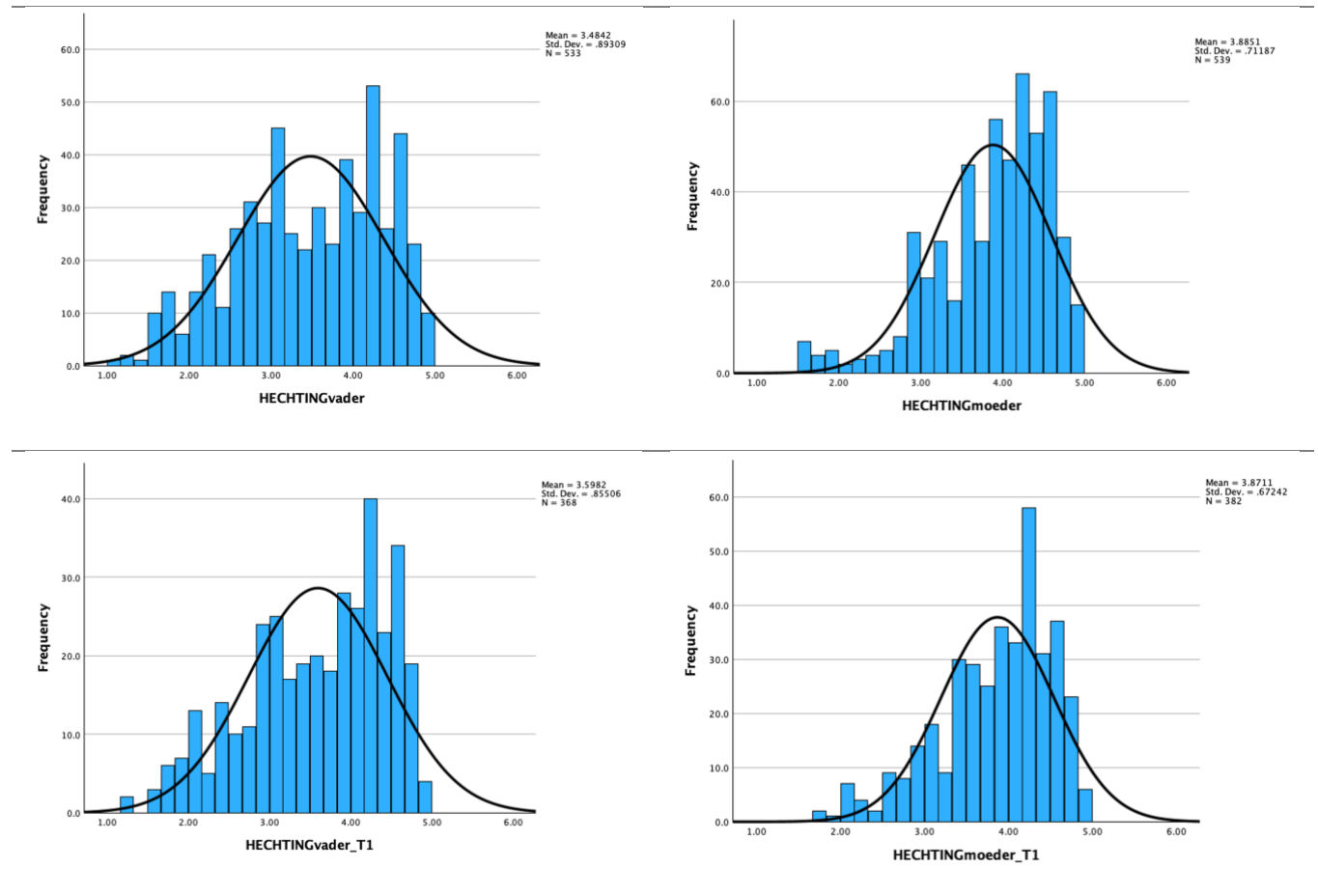
- Child maltreatment in families receiving mandatory versus voluntary child protection support: A Matched cohort study. *Child & Family Social Work*. <https://doi.org/10.1111/cfs.13209>
- Dozier, M., Stovall, K. C., Albus, K. E., & Bates, B. (2001). Attachment for Infants in Foster Care: The Role of Caregiver State of Mind. *Child Development*, 72(5), 1467–1477. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00360>
- Fearon, R. P., Bakermans-Kranenburg, M. J., Van IJzendoorn, M. H., Lapsley, A., & Roisman, G. I. (2010). The Significance of Insecure Attachment and Disorganization in the Development of Children's Externalizing Behavior: A Meta-Analytic Study. *Child Development*, 81(2), 435–456. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2009.01405.x>
- Field, A. (2017). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. (5th ed.). Sage Publications. <https://dl.acm.org/citation.cfm?id=2502692>
- Hachtel, H., Vogel, T., & Huber, C. G. (2019). Mandated Treatment and Its Impact on Therapeutic Process and Outcome Factors. *Frontiers in Psychiatry*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2019.00219>
- Inspectie Jeugdzorg. (2016). De kwaliteit van Veilig Thuis. In *Inspectie Jeugdzorg*. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-695561.pdf>
- Jeugdwet. (2015). Nederlandse Overheid. Geraadpleegd op 22 februari 2025, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0034925/2025-01-01>
- Kamis, C., & Copeland, M. (2024). Childhood maltreatment associated with adolescent peer networks: Withdrawal, avoidance, and fragmentation. *Child Abuse & Neglect*, 158, 107125. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2024.107125>
- Klein Velderman, M., & Pannebakker, F. D. (2008). *Primaire preventie van kindermishandeling: Bekende, gebaande en gewenste paden* (Door ZonMw). <https://publications.tno.nl/publication/34606554/qX4s2W/kleinvelderman-2008-primaire.pdf>
- Leray, M., & Vila, G. (2018). Psychological maltreatment: Child abuse. In *Springer eBooks* (pp. 275–302). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-65882-7_15
- Mikulincer, M., Shaver, P. R., & Pereg, D. (2003). Attachment Theory and Affect Regulation: The dynamics, development, and Cognitive Consequences of Attachment-Related Strategies. *Motivation And Emotion*, 27(2), 77–102. <https://doi.org/10.1023/a:1024515519160>
- Mountain, G., Cahill, J., & Thorpe, H. (2016). Sensitivity and attachment interventions in

- early childhood: A systematic review and meta-analysis. *Infant Behavior And Development*, 46, 14–32. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2016.10.006>
- Prins, P., & Braet, C. (2015). *Handboek Klinische ontwikkelingspsychologie*. Bohn Stafleu van Loghum.
- Spruit, A., Willems, L., Uittenbogaard, R., & Noom, M. (2018). Uitingen van veilige en onveilige gehechtheidsrelaties tussen ouders en hun jonge kind (2 t/m 5 jaar) volgens betrokkenen uit de praktijk. *Tijdschrift Voor Orthopedagogiek*, 57, 308–320. <https://pure.uva.nl/ws/files/36080168/VeiligeenonveiligegehechtheidsrelatiestussenoudersenhunjongekindDefinitieveversie.pdf>
- Steketee, M. J., Van Loon-Dikkers, A. L. C., MSc., Lünemann, M. K. M., Dusault, Y., MSc., & Tierolf, B. (2023). Huiselijk geweld: een complex en hardnekkig probleem: Derde cohortstudie: resultaten van de aanpak partnergeweld en kindermishandeling. Verwey-Jonker Instituut. Geraadpleegd op 23 februari 2025, van <https://www.verwey-jonker.nl/publicatie/huiselijk-geweld-een-complex-en-hardnekkig-probleem/>
- Straus, M. A., Hamby, S. L., Finkelhor, D., Moore, D. W., & Runyan, D. (1998). Identification of Child Maltreatment With the Parent-Child Conflict Tactics Scales: Development and Psychometric Data for a National Sample of American Parents. *Child Abuse & Neglect*, 22(4), 249–270. [https://doi.org/10.1016/s0145-2134\(97\)00174-9](https://doi.org/10.1016/s0145-2134(97)00174-9)
- Van IJzendoorn, R., & Bakermans-Kranenburg, M. (2010). *Gehechtheid en trauma: Diagnostiek en behandeling voor de professional*. Hogrefe Uitgevers Bv. https://www.boom.nl/media/3/24_ijzendoorn_bakermans-kranenburg_-_gehechtheid_en_trauma.pdf
- Van Ryzin, M. J., & Leve, L. D. (2011). Validity evidence for the security scale as a measure of perceived attachment security in adolescence. *Journal Of Adolescence*, 35(2), 425–431. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2011.07.014>
- Velderman, M. K., Bakermans-Kranenburg, M. J., Juffer, F., & Van IJzendoorn, M. H. (2006). Effects of attachment-based interventions on maternal sensitivity and infant attachment: Differential susceptibility of highly reactive infants. *Journal Of Family Psychology*, 20(2), 266–274. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.20.2.266>
- Willems, J. (2018). Check hechting voor je ingrijpt. *Jeugd en Co*, 12(4), 32–33. <https://doi.org/10.1007/s12449-018-0064-3>

Bijlage A

Assumptiechecks

Normaliteit



Tests of Normality

		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
HECHTINGmoeder	Dwang (OTS/UHP) versus vrijwillig (geen betrokkenheid JB)						
	Vrijwillige hulpverlening	.116	176	<.001	.941	176	<.001
	Gedwongen maatregel OTS/UHP	.116	97	.002	.890	97	<.001
HECHTINGmoeder_T1	Dwang (OTS/UHP) versus vrijwillig (geen betrokkenheid JB)						
	Vrijwillige hulpverlening	.126	176	<.001	.941	176	<.001
	Gedwongen maatregel OTS/UHP	.129	97	<.001	.941	97	<.001

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality

Dwang (OTS/UHP) versus vrijwillig (geen betrokkenheid JB)		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
HECHTINGvader	Vrijwillige hulpverlening	.132	173	<.001	.946	173	<.001
	Gedwongen maatregel OTS/UHP	.145	93	<.001	.920	93	<.001
HECHTINGvader_T1	Vrijwillige hulpverlening	.109	173	<.001	.946	173	<.001
	Gedwongen maatregel OTS/UHP	.144	93	<.001	.925	93	<.001

a. Lilliefors Significance Correction

Homogeniteit van varianties

Levene's Test of Equality of Error Variances^{a,b}

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
HECHTINGvader	Based on Mean	1.191	1	500	.276
	Based on Median	.874	1	500	.350
	Based on Median and with adjusted df	.874	1	499.889	.350
	Based on trimmed mean	1.095	1	500	.296

Tests the null hypothesis that the error variance of the dependent variable is equal across groups.

a. Dependent variable: HECHTINGvader

b. Design: Intercept + groepenanalysesdwangvrijwGEZIN_TOT

Levene's Test of Equality of Error Variances^{a,b}

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
HECHTINGvader_T1	Based on Mean	3.933	1	347	.048
	Based on Median	1.595	1	347	.207
	Based on Median and with adjusted df	1.595	1	323.528	.208
	Based on trimmed mean	3.287	1	347	.071

Tests the null hypothesis that the error variance of the dependent variable is equal across groups.

a. Dependent variable: HECHTINGvader_T1

b. Design: Intercept + groepenanalysesdwangvrijwGEZIN_TOT

Levene's Test of Equality of Error Variances^{a,b}

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
HECHTINGmoeder	Based on Mean	2.821	1	506	.094
	Based on Median	1.667	1	506	.197
	Based on Median and with adjusted df	1.667	1	478.728	.197
	Based on trimmed mean	1.946	1	506	.164

Tests the null hypothesis that the error variance of the dependent variable is equal across groups.

a. Dependent variable: HECHTINGmoeder

b. Design: Intercept + groepenanalysesdwangvrijwGEZIN_TOT

Levene's Test of Equality of Error Variances^{a,b}

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
HECHTINGmoeder_T1	Based on Mean	3.094	1	360	.079
	Based on Median	1.881	1	360	.171
	Based on Median and with adjusted df	1.881	1	337.877	.171
	Based on trimmed mean	2.777	1	360	.096

Tests the null hypothesis that the error variance of the dependent variable is equal across groups.

a. Dependent variable: HECHTINGmoeder_T1

b. Design: Intercept + groepenanalysesdwangvrijwGEZIN_TOT

Multicollineariteit

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	3.502	.053		65.709	<.001		
	Dwang (OTS/UHP) versus vrijwillig (geen betrokkenheid JB)	.201	.083	.107	2.434	.015	.993	1.007
	totaal_kindermishandeling	-.003	.001	-.198	-4.483	<.001	.993	1.007

a. Dependent Variable: HECHTINGvader

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	3.950	.042		95.126	<.001		
	Dwang (OTS/UHP) versus vrijwillig (geen betrokkenheid JB)	.097	.064	.066	1.509	.132	.994	1.006
	totaal_kindermishandeling	-.004	.001	-.259	-5.961	<.001	.994	1.006

a. Dependent Variable: HECHTINGmoeder

Outliers

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	1.8919	4.6140	3.6045	.62480	276
Std. Predicted Value	-2.741	1.616	.000	1.000	276
Standard Error of Predicted Value	.047	.244	.069	.024	276
Adjusted Predicted Value	1.8941	4.6110	3.6040	.62537	276
Residual	-2.07679	1.55644	.00000	.60509	276
Std. Residual	-3.413	2.558	.000	.995	276
Stud. Residual	-3.436	2.570	.000	1.001	276
Deleted Residual	-2.10476	1.57136	.00057	.61358	276
Stud. Deleted Residual	-3.507	2.597	-.001	1.007	276
Mahal. Distance	.637	43.374	2.989	4.237	276
Cook's Distance	.000	.062	.004	.008	276
Centered Leverage Value	.002	.158	.011	.015	276

a. Dependent Variable: HECHTINGvader_T1

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	2.5494	4.4695	3.8869	.37154	280
Std. Predicted Value	-3.600	1.568	.000	1.000	280
Standard Error of Predicted Value	.044	.226	.064	.024	280
Adjusted Predicted Value	2.5305	4.4675	3.8860	.37175	280
Residual	-2.10506	2.12531	.00000	.57148	280
Std. Residual	-3.664	3.699	.000	.995	280
Stud. Residual	-3.686	3.800	.001	1.004	280
Deleted Residual	-2.13025	2.24313	.00087	.58219	280
Stud. Deleted Residual	-3.773	3.896	.000	1.010	280
Mahal. Distance	.644	42.271	2.989	4.366	280
Cook's Distance	.000	.200	.005	.017	280
Centered Leverage Value	.002	.152	.011	.016	280

a. Dependent Variable: HECHTINGmoeder_T1

Bijlage B

Plagiaatverklaring



BIJLAGE 4. PLAGIAATVERKLARING

Met ondertekening van deze overeenkomst verklaar ik Saskia Koolen student Pedagogische Wetenschappen van de Erasmus Universiteit Rotterdam, dat ik bij het schrijven van mijn scriptie over het onderwerp Kindermishandeling en ouder-kind hechtingsrelatie geen plagiaat heb gepleegd en dat de scriptie het resultaat is van mijn eigen werk en verwoord is in mijn eigen woorden, behoudens citaten. Daar waar mijn scriptie gebaseerd is op informatie dan wel ideeën van een ander zal ik die ander recht doen door naar diens geraadpleegde werk te verwijzen. Tevens verklaar ik dat ik te allen tijde verantwoordelijk blijf voor het bovenstaande.*

Datum, plaats:

06 juli 2025, Rotterdam

Handtekening:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Saskia Koolen'.